

Лекција бр.7

Златни кавез за кумове

На сремској страни Новог Сада, од Мишелука према познатом каменичком Институту, једно од скретања води у свет богатих. На плацевима од око 800 квадратних метара, разбацане су велелепне виле, а Новосађани, да ли због зависти или подозривости према власницима, насеље прозваше Долина лопова.

Естрадне звезде и звездице, политичари и привредници су, свако на свој начин, дошли до квадрата на Татарском брду. Међу осталима, народњак Милош Бојанић, привредник из Зрењанина Миле Драгић, председник покрајинског одбора СПС Душан Бајатовић, скућили се у вилама с погледом на фрушкогорска брда.

Уз Бајатовића, међу политичаре којима раскошан живот није непознаница спада и још увек актуелни председник војвођанске скупштине Ненад Чанак. Он је, међутим, за становање одабрао Цептер насеље на изласку из Новог Сада према Ветернику. У потпуно ограђену насеобину замишљену као “златни кавез”, која има пошту, вртић, а ускоро ће имати школу и амбуланту, унутра се улази поред чувара, кроз рампу. Чанак се тамо уселио у време ванредног стања и акције “Сабља”, а до тада је становао у “обичној” спратници у Улици Ласла Гала.

Чанак је тако постао први комшија свом куму, српском “краљу шећера” Миодрагу Костићу, који је, како Новосађани причају, власник неколико станова у овом насељу. Костић такође има прелепо уређену породичну кућу у старом делу Петроварадина.

Новосадски спортисти, барем они врхунски, далеко су скромнији од политичара и естрадних звезда. Одбојкаши и кошаркаши живе по становима и кућама које су зарадили бранећи боје својих клубова.

Слава није пробудила жеђ за некретнинама у случају Ђорђа Балашевића. Он живи у реновираној породичној кући у Улици Јована Цвијића која “не бode очи” и уклапа се у окружење. Поред ателјеа “Свитац” у којем је могуће купити плоче и дискове новосадског кантаутора, Ђолетов животни простор је карактеристичан јер га често посећују - ђачке екскурзије.

Н. Јанковић, *Вечерње новости*, 22. октобар 2004.

http://www.novosti.co.yu/code/navigate.php?Id=10&status=jedna&vest=68686&datum=2004-10-22#Scene_1

Речник

златни, златан, златна, златно [zlátnī, zlátan, zlátna, zlátno] златен

кавез [kàvez] кафез, клетка

кум [kûm] крџстник, кум

сремски, сремска, сремско [srémskī, srémskā, srémskō] сремски (от областта Срем)

страна [strána] страна

Нови Сад [Nõvī Sâd] Нови Сад

Мишелук [Mišèluk] Мишелук (жилищен комплекс в Нови Сад)

према [prema] към, по посока на; спрямо

каменички Институт - институт за кардиоваскуларне болести у Сремској
Каменици [kàmeničkī Institut, institūt za kàrdiovaskulárne bõlēsti u Srémskõj Kàmenici] Института в Каменица – Институт по сърдечносъдови заболявания в Сремска Каменица

Сремска Каменица – *градско насеље поред Дунава, део ужег градског подручја Новог Сада* [Srémskã Kàmenica – gràdskõ násēlje pored Dūnava, dēo užeg gradskog područja Novog Sada] Сремска Каменица – градски квартал край Дунав, част от градския район на Нови Сад

узак, уска, уско [ùzak, ùska, ùsko] тесен
ужи, ужа, уже [ùžī, ùžã, ùžē] по-тесен
подручје [pòdrūčje] район, зона, област
скретати, скрећем [skrètati, skrècēm] отбивам, отклонявам се
скренути, скренем [skrénuti, skrênēm] да отбия, да се отклоня
скретање [skrètanje] отбивка (на пътя)
водити, водим [vòditi, vòdīm] вода
свет [svèt] свят
богати, богат, богата, богато [bògati, bògat, bògata, bògato] богат
плац [plàc] място, парцел; строителен обект, терен
разбацати, разбацам; разбацити, разбацим [razbàcati, razbàcãm; razbáciti, ràzbácīm] да разхвърлям
разбацивати, разбацујем [razbacívati, razbàcujēm] разхвърлям
разбацан [razbàcan] разхвърлян
велелепан, велелепна, велелепно [velèlepan, velèlepna, velèlepno] великолепен
вила (*викендица*) [vīla] вила
Новосађанин [Novòsađanin] жител на Нови Сад, новосадчанин
завист [závist] завист
подозривост [podòzrivõst] подозрителност
власник, мн. власници [vlàsnīk, vlàsnīci] собственик
прозвати, прозовем, аор. прозвах, 3 л. мн. прозваше [pròzvati, prozòvēm, pròzvah, pròzvaše] да нарека, нарекох, нарекоха
прозивати, прозивам [prozívati, pròzīvãm] наричам
долина [dolīna] долина
лопов [lópõv] крадец
естрадни, естрадна, естрадно [estrádnī, estrádnã, estrádnõ] естраден
звезда [zvézda] звезда
звездица [zvezdica] звездичка
политичар [političãr] политик
привредник, мн. привредници [prìvrednīk, prìvrednīci] стопански деец, бизнесмен
свако [svàko] всеки
начин [nácin] начин | **на свој начин** [na svõj nácin] по свой начин
квадрат [kvàdrãt, kvadráta] квадрат; квадратен метър
Татарско брдо – *део Сремске Каменице* [Tàtãrskõ břdo, dēo Srémskē Kàmenice]
Татарско бърдо – част от Сремска Каменица
народњак – *фолк певач* [národnjãk – fòlk pèvãč] фолк певец
покрајински, покрајинска, покрајинско [pòkrajinskī, pòkrajinskã, pòkrajinskõ] областен, краев
одбор [òdbor] комитет
скућити се, скућим се [skùćiti se, skùćīm se] да се задомя
поглед [pòglèd] | **с погледом на** [s pòglèdom na] с изглед към
фрушкогорски, придев од Фрушке горе [fruškògorskī, Frùškã gòra] | **фрушкогорска**
брда [fruškògorskã břda] фрушкогорски възвишения
раскошан, раскошна, раскошно [ráskošan, ráskošna, ráskošno] разкошен
непознаница [nèpoznànica] неизвестно, неизвестна величина; непозната

спадати, спадам [spàdati, spàdām] | **спадати међу** [spàdati među] принадлежа, числя се (спадам) към
актуелни, актуалан, актуелна, актуелно [àktuelnī, àktuelan, àktuelna, àktuelno] актуален
војвођански, војвођанска, војвођанско [vòjvođanskī, vòjvođanskā, vòjvođansko] войводински, войводжански
скупштина [skùpština] събрание
станованье [stanòvanje] живеене в жилище
одабрати, одаберем [odàbrati, odàberēm] да избира
одабирати, одабирам [odabírati, odàbīrām] избирам
потпуно [pòtruno] напълно, изцяло, съвсем
ограђен [ográđen] ограден
оградити, оградим [ográditi, ògrādīm] да ограда
ограђивати, ограђујем [ogradívati, ogràđujēm] ограждам
насеобина [náseobina] селище
замишљен [zàmišljen] замислен; намислен; въобразен, представен
замислити, замислим [zàmisliti, zàmislīm] да замисля, да намисля; да си представя
замишљати, замишљам [zamíšljati, zàmīšljām] замислям, намислям; представям си
вртић [vřtīć] градинка; детска градина
ускоро [ùskoro] скоро; бързо
амбуланта [ambulànta] здравен (медицински) пункт
унутра [unútra] вътре
чувар [čùvār, čuvára] пазач
рампа [râmpa] бариера; рампа
уселити се, уселим се [usèliti se, ùselīm se] да се нанесе, да се настаня в жилище
уселявати се, уселявам се [useljávati se, usèljāvām se] нанасям се, настанявам се (в жилище)
ванредни; ванредан, ванредна, ванредно [vànrednī, vànredan, vànredna, vànredno] извънреден | **ванредно стање** [vànredno stánje] извънредно положение
акција [àkcija] акция
сабља [sàblja] сабя
становати, станујем [stanòvati, stànujēm] живея в жилище
обичан, обична, обично [òbičan, òbična, òbično] обикновен
спратница [spràtnica] двуетажна къща
краљ [krâlj, králja] цар
шећер [šèćer] захар
причати, причам [príçati, prīçām] приказвам, разказвам, разправам; говоря, разговарям
такође [takóđe] също
прелеп, прелепа, прелепо [prèlèp, prèlèpa, prèlèpo] изключително красив, прекрасен
уређен, уређена, уређено [urèđen, urèđena, urèđeno] подреден, обзаведен
породични, породична, породично [pòrodičnī, pòrodičnā, pòrodičnō] семеен
спортист [spòrtist] спортист
барем [bârem] поне
врхунски, врхунска, врхунско [vrhúnskī, vrhúnskā, vrhúnskō] най-изявен, водещ
скроман, скромна, скромно [skròmān, skròmna, skròmno] скромен
скромнији, скромнија, скромније [skròmniijī, skròmniijā, skròmniijā] по-скромнен
одбојкаш [òdbòjkāš] волейболист
одбојка [òdbòjkā] волейбол
кошаркаш [košàrkāš, košarkáša] баскетболист
кошарка [kòšārka] баскетбол
зарадити, зарадим [zaráditi, zàràdīm] да спечеля, да изкарам с труд, да заработя
зарађивати, зарађујем [zarađívati, zarađujēm] печеля, изкарам с труд, работвам
бранити, браним [brániti, brānīm] защитавам; браня, отбранявам

брaнећи [brâpēći] зашитавајки; бранейки, отбранявајки
боја [bòja] цвят; боя
клуб [klûb] клуб
слава [slàva] слава
пробудити, пробудим [probúditi, pròbūdīm] да събудя
будити, будим [búditi, būdīm] будя
пробуђивати, пробуђујем [probuđívati, probuđujēm] събуждам
жеђ [žēđ] жажда
некретнина [nekretnìna] недвижимо имущество
случај [slùčāj] случај
реновиран, реновирана, реновирано [renovíran, renovírana, renovírano] ремонтиран,
 реконструиран, реновиран
бости, бoдем [bòsti, bòdēm] | бoде очи [bòdē òći] бие на очи
уклапати се, уклапам се [uklápati se, ùklāpām se] вписвам се в обстановката
окружење [òkrūžēnje] среда, обстановка
ателе [atèljē, ateljèa] ателие
свитац, свица [svítac, svíca] светулка
могуће [mogúće] възможно
купити, купим [kúpiti, kūrīm] да купя
куповати, купујем [kupòvati, kúrujēm] купувам
плоча [plòča] плоча
диск [dĩsk] диск
кантаутор [kantàutor] автор на песни, изпълнител на авторски песни (автор на музика и
 текст на песни и изпълнител на тези песни)
Ђоле, Ђолета, придев Ђолетов – од имена *Ђорђе* [Đòle, Đòleta, Đòletov, Đòrđe] Дјоле,
 умалително от Дјордје
животни, животна, животно [žìvotnī, žìvotnā, žìvotnō] жизнен, житејски
простор [pròstor] пространство
карактеристичан, карактеристична, карактеристично [karakterìstičan,
 karakterìstična, karakterìstično] характерен, специфичен
посећивати, посећујем [posećívati, posèćujēm] посещавам
посетити, посетим [posétiti, pòsètīm] да посетя
ђачки, ђачка, ђачко [đāčkī, đāčkā, đāčkō] ученически
екскурзија [ekskùrzija] екскурзия

Вежбе

1. Одговорите на следећа питања:

а)

1. Где се налази скретање које води у свет богатих?
2. Какав је каменички Институт?
3. Шта је Мишелук?
4. Где су разбацане велелепне виле?
5. Како су Новосађни прозвали насеље?
6. Зашто су Новосађни прозвали насеље Долина лопова?
7. Ко је дошао до квадрата на Татарском брду?
8. Како су естрадне звезде и звездице, политичари и привредници дошли до квадрата на Татарском брду?
9. Ко су се међу осталима скућили у вилама?
10. Какве су то виле?

b)

1. Ко још спада међу политичаре којима раскошан живот није непознаница?
2. Које насеље је Ненад Чанак одабрао за становање?
3. Где се налази Цептер насеље?
4. Како се улази у Цептер насеље?
5. Како је замишљена ова насеобина?
6. Шта има у овој насеобини?
7. А шта ће ускоро имати ова насеобина?

c)

1. Када се је Ненад Чанак уселио у Цептер насеље?
2. Где је Ненад Чанак становао пре ванредног стања и акције „Сабља“?
3. Какав је Ненад Чанак постао свом куму?
4. Ко је кум Ненада Чанка?
5. Шта Новосађни причају о Миодрагу Костићу?
6. Шта такође има Миодраг Костић?

d)

1. Ко је далеко скромнији од политичара и естрадних звезда?
2. Како су одбојкаши и кошаркаши зарадили своје станове и куће?
3. Шта није у Ђорђа Балашевића пробудило жеђ за некретнинама?
4. Где живи Ђорђе Балашевић?
5. Чиме се карактерише породична кућа Ђорђа Балашевића?
6. Шта се може купити у атељеу „Свитац“?
7. Зашто је карактеристичан животни простор Ђорђа Балашевића?

2. Преведите на српски језик

a)

по посока на, градски квартал, жител на Нови Сад, по свой начин, фолк певец, с изглед към, детска градина, здравен (медицински) пункт, да се настаня в жилище, извънредно положение, живее в жилище, двуетажна къща, изключително красив, недвижимо имущество, вписвам се в обстановката

b)

В сремската част (*от сремската страна*) на Нови Сад, [по посока] от Мишелук към известния каменишки Институт, една от отбивките води в света на богатите. Върху парцели от около 800 квадратни метра са разхвърляни великолепно вили. Новосадчаните, дали от завист или подозрителност към собствениците, са нарекли квартала Долината на крадците.

c)

Естрадни звезди и звездички, политици и бизнесмени, всеки по свой начин, са се добрала до квадратните метри на Татарско бърдо. Между другите са: фолк певецът Милош Боянич, бизнесменът от Зренинин – Миле Драгич, председателят на областния комитет на СПС Душан Баятович. Те са се задомили във вили с изглед към фрушкогорските възвишения.

d)

Освен Баятович, към политиците, за които разкошният живот не е неизвестна величина, спада и настоящият председател на войводинската скупщина Ненад Чанак. Той обаче за

живеене е избрал жилищния комплекс Цептер на изхода на Нови Сад към Ветерник. Напълно ограденото селище е замислено като „златна клетка“. То има поща, детска градина, а скоро ще има училище и медицински пункт. В него се влиза покрай пазач, през бариера. Чанак се нанесе там по време на извънредното положение и акцията „Сабя“. Преди това живееше в „обикновена“ двуетажна къща на улица Ласло Гал.

е)

Така Чанак стана пръв съсед на своя кръстник, сръбския „цар на захарта“ Миодраг Костич, който, както разправят новосадчани, е собственик на няколко апартамента в този комплекс. Костич има също и прекрасно устроена фамилна къща в старата част на Петроварадин. Новосадските спортисти, поне онези, водещите, са далеч по-скромни от политиците и естрадните звезди. Волейболисти и баскетболисти живеят в апартаменти и къщи, които са спечелили защитавайки цветовете на своите клубове.

ф)

Славата не е събудила жажда за недвижимо имущество в случая на Джордже Балашевич. Той живее в реконструирана фамилна къща на улица Йован Цвиич, която „не се набива на очи“ и се вписва в околната обстановка. Жизненото пространство на Джоле е характерно, понеже често го посещават ученически екскурзии, а в ателието „Свитац“ могат да се купят плочи и дискове на новосадския автор на песни.

3 Допуните реченице:

а)

На плацевима од око 800 квадратних метара ... су велелепне виле.

Због зависти или подозривости према власницима, Новосађани насеље ... Долина лопова.

Свако на свој начин ... је до квадрата на Татарском брду.

Међу политичаре ... и још увек актуелни председник војвођанске скупштине Ненад Чанак.

Ненад Чанак је за становање одабрао Цептер насеље на ... из Новог Сада према Ветернику.

Чанак до тада је ... у “обичној” спратници у Улици Ласла Гала.

б)

Новосађани причају да је Миодраг Костић ... неколико станова у овом насељу

Костић такође има прелепо ... породичну кућу у старом делу Петроварадина.

Одбојкаши и кошаркаши живе по становима и кућама које су ... бранећи боје својих клубова.

Слава није пробудила жеђ ... некретнинама у случају Ђорђа Балашевића.

Он живи у реновираној породичној кући која се ... у окружење.

Ђолетов животни простор је карактеристичан јер га често ... ђачке екскурзије.

4. Испуните таблицу по узорку (0), утврдите, одговарају ли тврдње садржају текста:

0. Слава није пробудила жеђ за некретнинама у случају Ђорђа Балашевића

1. Чанак је тако постао други комшија свом куму

2. Миодраг Костић је српски „краљ шећера“

Тачно	Нетачно
X	

3. Од Мишелука према Новом Саду, једно од скретања води у свет богатих.
4. Естрадне звезде су дошле до квадрата на Фрушкој гори
5. Центер насеље има пошту, вртић, а ускоро ће имати школу и амбуланту.
6. Политичари и привредници су се скућили у вилама с погледом на Дунав.
7. Ненад Чанак је још увек актуелни председник војвођанске скупштине.
8. Политичарима је раскошан живот непознаница.
9. Ђолетов животни простор је карактеристичан јер га често посећују ђачке екскурзије.
10. Миле Драгић је привредник из Зрењанина.

ГРАМАТИКА

Властите (особне) именице

Властите или *особне* именице су имена појединих живих бића, односно предмета.

1. Лична имена:

Душан, Јован, Ненад, Миодраг, Милош, Ђорђе, Миле, Ђоле; Ласло

2. Презимена

Бојанић, Драгић, Бајатовић, Чанак, Костић, Балашевић, Цвијић, Гал

3. Називи географских објеката

Нови Сад, Мишелук, Зрењанин, Татарско брдо, Ветерник, Петроварадин, Сремска Каменица, Фрушка гора

Промена властитих (особних) именица врши се као код обичних именица:

	Душан	Милош	Ласло	Џо	Драгана	Љубица
Ном.	Душан	Милош	Ласло	Џо	Драгана	Љубица
Ген.	Душана	Милоша	Ласла	Џоа	Драгане	Љубице
Дат.	Душану	Милошу	Ласлу	Џоу	Драгани	Љубици
Аку.	Душана	Милоша	Ласла	Џоа	Драгану	Љубицу
Вок.	Душане	Милоше	Ласло	Џо	Драгано	Љубице
Инс.	Душаном	Милошем	Ласлом	Џоом	Драганом	Љубицом
Лок.	Душану	Милошу	Ласлу	Џоу	Драгани	Љубици

Нека лична имена типа „Миле“, „Ђоле“ итд. мењају се на неколико начина:

Промена:	м.р.	ср.р.	ж.р.
Ном.	Миле	Миле	Миле
Ген.	Мила	Милета	Миле
Дат.	Милу	Милету	Мили
Аку.	Мила	Милета	Милу
Вок.	Миле	Миле	Миле
Инс.	Милем	Милетом	Милом
Лок.	Милу	Милету	Мили

Мушка презимена која завршавају на *-ић* мењају се као Милош, док се женска презимена на *-ић* не мењају:

	Миле Драгић	Бранка Катић
Ном.	Миле Драгић	Бранка Катић
Ген.	Милета Драгића	Бранке Катић
Дат.	Милету Драгићу	Бранки Катић
Аку.	Милета Драгића	Бранку Катић
Вок.	Миле Драгић	Бранка Катић
Инс.	Милетом Драгићем	Бранком Катић
Лок.	Милету Драгићу	Бранки Катић

Женска презимена на *-ић* у разговорном језику и у језуку новина могу добити придевски наставак *-ева*, нпр. *Снежана Јанић* може да добије облик *Јанићева* ако се користи самостално, без имена, нпр.:

Председник општинског суда у Врању *Снежана Јањић* упутила још половином прошле године Великом персоналном већу Врховног суда решење за покретање поступка разрешења три судије овог суда. Како у образложењу наводи *Јањићева*, разлози за смену судија многобројни су.

<http://arhiva.glas-javnosti.co.yu/arhiva/2003/03/02/srpski/R03030101.shtml>

Називи географских објеката често су састављени од именице уз коју стоји придев: Нови Сад, Татарско брдо, Фрушка гора. Делови тих географских назива мењају се посебно (као придев и именица):

	Нови Сад	Татарско брдо	Фрушка гора
Ном.	Нови Сад	Татарско брдо	Фрушка гора
Ген.	Новог Сада	Татарског брда	Фрушке горе
Дат.	Новом Саду	Татарском брду	Фрушкој гори
Аку.	Нови Сад	Татарско брдо	Фрушку гору
Вок.	Нови Сад	Татарско брдо	Фрушка горо
Инс.	Новим Садам	Татарским брдом	Фрушком гором
Лок.	Новом Саду	Татарском брду	Фрушкој гори

Властите именице обично имају облике само за једину. У неким случајевима међутим имају облике и у множини, односно облике само у множини:

	Шимановци	Батровци
Ном.	Шимановци	Батровци
Ген.	Шимановаца	Батроваца
Дат.	Шимановцима	Батровцима
Аку.	Шимановце	Батровце
Вок.	Шимановци	Батровци
Инс.	Шимановцима	Батровцима
Лок.	Шимановцима	Батровцима

Напомене: Имена улица, булеvara, тргова и сл. названих по људима увек су у генитиву:
Улица Ласла Гала
Улица Јована Цвијића

За имена улица названих по људима могу се користити и придеви од презимена:
Цвијићева улица